

ХАУЪРД ЛЪВКРАФТ КРАЯТ НА ЧОВЕЧЕСТВОТО

Превод от английски: Адриан Лазаровски, 2015

chitanka.info

I.

На плоския връх на скалата лежеше човек. Той се взираше напрегнато в далечината, опитвайки се да открие някакви признаци на живот сред необятната шир на разстилащата се пред него долина, ала нищо не нарушаваше мъртвешкия покой на изпепелената безрадостна пустош, прорязана от пресъхналите корита на реките, където някога бяха ромолели буйни потоци, миещи младото лице на Земята. Лишеният от почти всякаква растителност свят се намираще в последния, заключителен етап от човешкото присъствие на планетата. Хилядолетие след хилядолетие страшни суши и пясъчни бури поразяваха страни и континенти, носейки опустошение и разруха. Горите и дърветата изсъхнаха и се изродиха в нискорасли бодливи шубраци, които оцеляха заради своята непретенциозност, но и те на свой ред отстъпваха мястото си на остри като бодлива тел треви и невиджани преди плевели с жилави влакнести стъбла.

Постепенно Земята се приближаваше все по-близо до Слънцето, а неговите лъчи изсушаваха и изгаряха всичко живо. Обаче катаклизъмът не се случи за една нощ; трябваше да изминат безброй епохи, докато пагубните изменения започнат да оказват осезаем ефект върху живота на планетата. В продължение на тези хилядолетия приспособимият човешки организъм бавно мутираше, приспособявайки се към все по-високите температури и нажежената атмосфера. После настана време, когато хората вече не можеха да понасят адския зной на гигантските си градове и започнаха неудържимо да ги напускат. Първо опустяха селищата, разположени в близост до екватора; после дойде редът и на останалите. Отслабен и изтощен, човешкият организъм вече не можеше да издържа на неумолимо нарастващите горещини. Той еволюираше, ала еволюираше твърде бавно, за да си изработи нови форми на защита.

Това не означава, че екваториалните мегаполиси бяха оставени с лека ръка на паяците и скорпионите. Сред хората се намериха мнозина, които не бързаха да изоставят населените места, а се стараеха да

възродят живота в тях, изработвайки хитроумни щитове и доспехи за защита от непоносимия зной и смъртоносната суша. Тези борбени натури покриваха отделни градски квартали със специални куполи, предпазващи ги от посегателствата на слънцето, и по този начин създаваха миниатюрни светове, където да живеят без защитни костюми. Те проявяваха чудеса от храброст и изобретателност, благодарение на които можеха да водят сравнително безопасно съществуване в жилищата си с надеждата, че някой ден палещата жегаше отслабне. Въпреки мрачните прогнози на учените, мнозина продължаваха да се надяват, че предишният климат ще се завърне. Ала ето че един ден жителите на Нийара, млад град в страната Датх, се опитаха да се свържат с древната си столица Юанарио и не получиха никакъв отговор от живеещите там. Разузнавачите, изпратени в този необозримо старинен град на съединени с красиви мостове и изящни арки високи кули, не откриха нито хора, нито гниещите им останки; явно гущерите трупояди вече се бяха погрижили за всичко.

Едва тогава хората окончателно разбраха, че тези градове са изгубени завинаги и че нямат друг избор, освен да ги отстъпят на природата. Примирило се с неизбежното, човечеството остави свои аванпостове в най-горещите региони и зад високите базалтови стени на хиляди опустели градове се възцари гробовна тишина. Шумните весели тълпи и разнообразните човешки суетни потънаха в мрака на безвъзвратното минало. Сред безводните, нажежени от слънцето пустини безмълвно се извисяваха напуканите от горещината кули, заводи, жилищни сгради и други архитектурни съоръжения, чието действително предназначение вече никой не си спомняше.

За щастие на оцелелите, гибелното влияние на зноя се разпространяваше сравнително бавно и бежанците от екватора намериха подслон в онези страни, където климатът не бе претърпял толкова драстични изменения. С течение на времето печалната участ, застигнала градовете от екваториалната зона, постепенно бе забравена и бе обвеляна от фантастични измислици и предания. Улисани в собственото си благополучие, обитателите на останалата част от планетата не се замисляха за полуразрушените кули, порутените стени, зловещото безмълвие на пустинните улици и какво всъщност бе предизвикало всичко това...

От време на време избухваха кървави и продължителни войни, но периодите на мирно съжителство бяха несравнимо по-дълги. Междувременно Земята неумолимо се приближаваше към своя огнедишащ прародител, сякаш искаше да се върне в лоното, откъдето бе изтръгната преди милиарди години в хода на невъобразимата космическа метаморфоза.

Малко по малко сушата се разпространяваше по земната повърхност, подобно на злокачествен тумор, завладявайки все нови и нови територии. Увисналото в нажежения небосвод слънце никога преди не бе изглеждало тъй страшно и огромно. Първо в пустиня се превърна Южен Ярат; после дойде ред и на севера. В Ператх и Бейлинг — тези древни градове, пазещи спомена за безброй векове от историята на човечеството — вече можеше да се видят змии, гущери и саламандри, а в Лотон угнетяващата тишина се нарушаваше само от грохота на сгромолясващите се шпилове и рухващите куполи.

Библейско, всеобщо и неудържимо беше великото преселение на жителите на онези страни, където от незапомнени времена живееха предците им. Нито една област от пределите на постоянно разширяващата се бедствена зона не бе пощадена от тази участ и нито един човек не остана на родното си място. Разиграваше се грандиозна всемирна трагедия, чийто финал не бе известен на актьорите и поради тази причина им оставаше само едно — покорно да следват жестокия сюжет, заключаващ се в масово дезертиране на хората от собствените им градове. Този процес продължаваше с години, векове и дори хилядолетия, през които се случваха необратимите промени в природата. И никой не бе способен да съзре — или да предвиди — края на това зловец, безвъзвратно и безжалостно опустошение.

Почвата стана толкова суха, че в нея не можеха да се отглеждат никакви култури. Научно-техническият прогрес обаче намери решение на този проблем и в употреба бяха пуснати най-различни изкуствени заместители на предишните хранителни продукти. Далеч по-зле бе положението с великите творения на човешкия гений. Те бяха захвърлени на произвола на съдбата, а малкото, които биваха спасявани, рано или късно, бяха застигани от същата съдба. Шедьоврите на изкуството събираха прах в музеите, където почти не стъпваше човешки крак, и в края на краищата наследството на миналото потъна в пълно забвение. Глобалното затопляне на

атмосферата бе съпроводено от духовно и физическо израждане. Човечеството тъй дълго бе живяло сред комфорт и безопасност, че прекъсването на връзката със собственото му минало се оказа твърде тежко и болезнено. Всички тези тенденции се проявяваха и разгръщаха толкова бавно и постепенно, че изпълваха с ужас по-интелигентните представители на човешкия вид и уронваха още по-ниско морала на простолюдието, което неусетно затъваше все по-дълбоко в бездните на порока, разпуснатостта и консуматорството. Разпадаха се правителства и цели народи се връщаха към тъмните епохи на варварството.

Окончателният хаос се възцари в момента, когато четирийсет и девет столетия след прииждането на зноя откъм екваториалните области и последният човек напусна западното полукукло. Във финалните акорди на тази титанична драма на масовото преселение нямаше дори намек за ред, благоразумие или порядъчност. На сцената бяха излезли безумието, жестокостта и яростта, а религиозните фанатици надаваха вой до небесата за предстоящия Армагедон.

Сегашното човечество представляваше жалка пародия на някогашната благородна раса; то трябваше да търси спасение не само от неблагоприятните природни условия, но и от собствения си нравствен упадък. Всички, които можеха, се устремиха на север и към Антарктика; останалите прекарваха живота си в невъобразими вакханалии, стараяйки се да не мислят за предстоящите бедствия. В град Борлиго се състоя масова екзекуция на новите пророци, чиито мрачни предсказания не се сбъднаха след месеци на тревожно очакване. Жителите на тези градове не смятаха за нужно да отстъпват на север и просто спряха да се измъчват с размисли за надвисналия край.

Гибелта на тези самонадеяни глупци, надяващи се да надхитрят съдбата, навярно е била ужасна! Ала почернелите, овъглени от адския зной градове пазят вечно мълчание за случилото се...

Междувременно онези смелчаци, заселили се по чуждите брегове на Арктика и Антарктика, се радваха на такъв мек климат, с какъвто в далечното минало бе благословен Южен Ярат. Човечеството бе получило отсрочка. Плодородната северна почва позволи да се възроди античното изкуство на земеделието и постепенно онзи начин на живот, който хората някога бяха водили, започна да се утвърждава на новите територии. Тук обаче нямаше нито шумни тълпи, нито

монументални архитектурни съоръжения, понеже мигриралото население не беше многобройно и се бе разпръснало по новите земи, основавайки множество неголеми селища.

Колко хилядолетия просъществуваха там, не е известно. Слънцето не бързаше с обсадата на това последно убежище на човешкия род и с течение на времето по тези места се оформи раса от силни и здрави хора, забравили не само спомените, но и легендите за древните, изгубени навеки земи. Този нов народ нямаше особени интереси към мореплаването и не познаваше летателните апарати. Неговите оръдия на труда се отличаваха с крайно примитивна конструкция, а безнадеждно деградиралата култура дори не правеше опити да се възроди. Въпреки всичко тези хора бяха доволни от живота си и възприемаха топлия климат на Антарктика и Арктика като нещо съвсем обичайно и естествено.

Просто душните и наивни земеделци дори не подозираха за суровите изпитания, които ги очакваха. Поколение след поколение никой не се замисляше, че водните запаси на планетата постоянно намаляват, а нивото на световния океан — все още необятен и бездънен — се понижава с всеки следващ век. Дамоклевият меч на неизбежното засушаване бе надвиснал и над океанската шир. Хората от полярните области не разполагаха с прецизни прибори, с чиято помощ да регистрират настъпващите изменения, но дори и да откриеха, че водата в моретата намалява, едва ли щяха да изпаднат в паника. Все пак нивото на световния океан се понижаваше едва с няколко сантиметра за столетие... Ала времето течеше, столетията се сменяха и сантиметрите се превръщаха в километри.

Накрая настъпи денят, в който океаните изчезнаха от лицето на Земята и водата се превърна в безценно съкровище. Човечеството бавно заселваше всяко кътче на Арктика и Антарктика, а градовете от екваториалната зона, както и голяма част от оцелелите в по-късно време обитаеми земи, бяха напълно забравени и не се споменаваха даже и в легендите.

И ето че на безметежния живот на земните жители отново беше сложен край, защото вода на планетата бе останала само в дълбоките пещери. Ала тъй като и тези оскъдни източници бяха недостатъчни, хората се отправяха на дълги експедиции в търсене на живителната течност и мнозина издъхваха по пътя, застигани от жаждата. В същото

време тези пагубни изменения настъпваха тъй бавно и постепенно, че всяко ново поколение се отнасяше с недоверие към разказите на своите родители. Човечеството се боеше да погледне истината в очите и да признае, че в отминалите времена горещината не е била толкова ужасна, а водните запаси никога не са били тъй нищожни като сега. Обаче никой не искаше да вярва в мрачните предсказания за настъпването на унищожителна засуха и зной. Този процес продължи до самия край, когато на Земята вече живееха едва няколкостотин души, тежко дишащи под палещото слънце. Само това бе останало от някогашните милиарди, населявали обречената планета.

Но и тези стотици непрекъснато се стопяваха, докато не се редуцираха до няколко десетки нещастници, криещи се сред чезнещата влага на пещерите и ясно съзнаващи неизбежния си край. Жизненият периметър на тези хора беше тъй тесен, че никой от тях не бе съзирал онези неголеми участъци лед, които — според преданията — все още бяха останали на самите полюси. Ала дори този митичен лед да съществуваше, едва ли някой от оцелелите би могъл да се добере до него по безкрайните, изпепелени от слънцето пустини. С всяка следваща година и бездруго малобройното човешко племе неумолимо се стопяваше...

Чудовищната катастрофа, в резултат на която земното кълбо обезлюдя, не подлежи на никакво описание; размахът ѝ е твърде грандиозен, за да се изрази с думи или даже да се осмисли. От хората, населявали Земята в някогашните епохи на благополучие, едва неколцина мъдреци и безумци биха могли да си представят какво ще се случи и да сътворят във въображението си апокалиптичните картини на мъртви пустини и пресъхнали морета. Останалите просто не биха им повярвали и биха извърнали глави, както извъръщат поглед от неизбежните промени и отказват да зърнат сянката на обречеността, надвиснала над земните обитатели. Навярно защото човекът винаги се е смятал за безсмъртен властелин на всичко съществуващо...

II.

Смъртта на старата жена, чиито последни мигове се бе постарал да облекчи, потресе Ул до такава степен, че той дори не забеляза как излезе от колибата и се отправи сред нажежената пустош. Старицата бе страшна като смъртта. Кожата ѝ беше сбръчкана и суха като изсъхнали листа, а лицето ѝ имаше цвета на жълтеникавата трева, която шумоли под поривите на знойния вятър. Жената бе невъобразимо, чудовищно стара.

В същото време тя му бе приятел. С нея можеше да сподели смътните си страхове и да поговори за тревожните предчувствия, които терзаеха съзнанието му. Не на последно място, тя му бе другар, пред когото не се стесняваше да изрази плахите си надежди за помощ от страна на жителите на поселището от другата страна на високите планини. Ул отказваше да се примири с мисълта, че вече не са останали други хора; той беше още млад и не познаваше онази обреченост, белязала мислите на възрастните.

В продължение на дълги години той така и не срещна друга жива душа освен тази старица, на име Младна. Тя се бе появила в онзи зловещ ден, когато всички мъже се бяха отправили в търсене на храна, ала никой не се завърна. Тогава Ул бе на единайсет години. Той не помнеше майка си, а жените в малкото им племе бяха всичко на всичко три на брой. Когато стана ясно, че мъжете са изчезнали завинаги, трите жени — сред които имаше две възрастни и една съвсем млада — избухнаха в ридания и заскубаха косите си. После младата изгуби разсъдък си и се самоуби с една заострена пръчка. Другите две жени я погребяха в недълбока яма, която изкопаха със собствените си нокти. През това време Ул остана съвсем сам и точно в този момент се появи Младна, която дори тогава изглеждаше по-стара от всичко друго на този свят.

Тя бавно пристъпваше, като се подпираше на потъмняла от времето възлеста тояжка — безценен спомен за изчезналите гори. Не каза откъде идва и щом влезе в колибата, приседна на скамейката и

мълчаливо зачака завръщането на двете жени, отишли да погребат самоубийцата. Когато те се появиха, я приеха без излишни въпроси.

Тъй живяха в продължение на много седмици. По някое време двете тукашни жени се разболяха, а Младна не можа да ги изцели. Беше странно, че болестта порази точно тях двете, докато най-възрастната и немощна старица — Младна — оцеля. Ден след ден тя полагаше неуморни грижи за тях, но въпреки това те издъгнаха. Ул остана сам с пришълката. Цяла нощ той плака и кърши ръце от мъка, докато накрая воплите му не пресушиха търпението ѝ. Младна го предупреди, че ако не се успокои, тя също ще умре и той ще остане сам-самичък. Тази заплаха подейства и Ул мигом замлъкна. Оттогава насетне двамата живееха заедно, хранейки се с корени.

Развалените зъби на Младна не бяха приспособени към грубата храна, която им се удаваше да намерят, но скоро те откриха начин да ги стриват до такова състояние, че тя да може да ги яде. Цялото детство на Ул премина в непрестанно търсене и събиране на ядовити растения.

Той вече бе пораснал и заякнал. Бе навършил деветнайсет години, а Младна не беше измежду живите. Повече нищо не го задържаше тук и Ул реши да се отправи към легендарните поселища от другата страна на планините. Надяваше се, че там ще намери други хора и ще заживеят заедно. Нямаше какво да вземе със себе си. Той затвори вратата на старата колиба, без сам да знае защо — животните по тези краища отдавна бяха изчезнали — оставяйки тялото на Младна вътре. После потегли на път.

Изненадан от собствената си смелост, младият мъж бродеше из сухата, обрасла с жилеста трева равнина, и по някое време достигна до подножието на планината. Проваляше пладне, а той се катереше нагоре, докато капна от умора. Щом почувства, че не може да направи и крачка повече, Ул се спря и се отпусна тежко върху тревистия склон. Лежеше и си мислеше за много неща. Чудеше се какво ли го очаква от другата страна на хребета и нямаше търпение да открие онова заветно, скътано в пазвата на планината поселище. После заспа.

Когато се събуди, видя над себе си звездите и почувства прилив на свежи сили. Докато прежурящото слънце го нямаше, се стараеше да напредва колкото се може по-бързо, без да губи време в хранене или почивка. Възнамеряваше да достигне целта си, преди липсата на вода да направи по-нататъшния път невъзможен. Не разполагаше дори с

една-единствена капчица от живителната течност, понеже последните представители на човешкия род никога не напуснаха местообиталищата си и поради тази причина не изработваха никакви съдове за съхранение и пренасяне на вода. Ето защо трябваше да използва всяка секунда от безценната нощ.

Ул неотклонно крачеше напред и нагоре, ала въпреки усилията му, когато слънцето изгря, все още се намираше в зоната на предхълмията. Трите високи върха продължаваха да се мерзелят пред него. Младият мъж легна да си почине под сянката им, след което поднови изкачването си и към пладне преодоля първото от възвишенията. Там поспря за малко, за да огледа местността, простираща се между него и следващата му цел.

На плоския връх на скалата лежеше човек. Той се взираше напрегнато в далечината, опитвайки се да открие някакви признаци на живот сред необятната шир на разстилащата се пред него долина, ала нищо не нарушаваше мъртвешкия покой на изпепелената безрадостна пустош...

Втората нощ застигна Ул в подножието на третия връх. Напредъкът му бе значителен, но въпреки това продължаваше напред, без да забавя крачка. Измъчваше го жажда и той започваше да съжалява за импулсивното решение да предприеме подобно пътешествие. Но нима можеше да остане сам в група в онази изпепелена от слънцето равнина? Като се мъчеше да се убеди, че е взел правилното решение, младият мъж трескаво крачеше към бленуваната цел, мобилизирал всичките си сили.

Вече само няколко крачки го делиха от прохода между скалите, отвъд който се разкриваше гледка към земите, простиращи се от другата страна на планините. Ул смело се катереше нагоре; ръцете и коленете му бяха разранени от скалите, ала той не обръщаше никакво внимание на парещата болка. Поселището, където според слуховете живееха хора, бе съвсем наблизо и всеки миг щеше да се разкрие пред очите му. Пътят беше дълъг и изнурителен, но целта си заслужаваше. Гигантска канара препречи взора му; треперейки от вълнение, младият мъж се изкатери върху нея и под светлината на залязващото слънце съзря страната на своите мечти. Долу, в подножието на последния връх, чийто хребет току-що беше превавил, се гушеха няколко

схлупени постройки, чийто вид бе напълно достатъчен, за да го накара да забрави и за жаждата, и за уморените си мускули.

Този път Ул не си даде никаква почивка. Видяното му вдъхна нови сили и той пробяга — а накрая и пропълзя — дялящото го от поселището разстояние. По някое време му се стори, че различава и човешки силуети сред отделните колиби. Междувременно ненавистното смъртоносно слънце, донесло гибелта на човечеството, почти се скри зад издигащите се зад гърба му върхове.

Целта най-сетне бе достигната. Младият мъж вече ясно виждаше глинените тухли, от които бяха изградени малките къщурки — материал, който се отличаваше с изключителна дълготрайност в условията на сухата земна атмосфера. Вратата на най-близката постройка зееше отворена. Вече се мръкваше, когато изтощеният до смърт Ул пристъпи прага и напрегна уморените си очи в търсене на човешки лица.

Миг по-късно младият мъж рухна на пода и избухна в ридания. Зад грубо скованата маса в центъра на помещението, облегат в неестествена поза на стената, седеше стар, отдавна изсъхнал човешки скелет.

* * *

След цяла вечност Ул се надигна от земята. Изгаряше го нетърпима жажда, всички мускули го боляха, а сърцето му бе сломено от най-страшното разочарование, сполетявало някога простосмъртен. Нямаше други хора. Нямаше. Той беше последният човек на планетата. Цялата Земя беше в негово владение. Всички континенти бяха в негово владение... И какво от това?

Като се стараеше да не поглежда към обляния в лунна светлина скелет, Ул се затътри към вратата и излезе на открито. Той се заскита из опустялото поселище в търсене на вода. Пътьом оглеждаше всяка къщурка, опитвайки се да разгадае предназначението ѝ. Ето, в тази е живял някой... Тук са правили глинени съдове... А в тази имаше само пепел... И никъде нямаше и капка вода, с която да утоли непоносимата си жажда.

После, в самото сърце на призрачното селище, Ул се натъкна на странен каменен пръстен. Веднага се досети какво е това — Младна му бе разказвала за подобни съоръжения. Наричали ги кладенци. Изпълнен с въодушевление, младият мъж се втурна към кладенеца, подпря се на камъните и се наведе надолу. Най-сетне бе открил това, което търсеше. Вода — мътна, тинеста и застояла — но все пак вода!

Ул нададе тържествуващ дрезгав вик, който прозвуча като стон на ранен звяр, и се протегна към веригата, на която висеше ведрото. В следващата секунда другата му ръка, на която се бе подпрял, се подхлъзна на гладката повърхност и младежът залитна напред. Гърдите му се удариха в каменния ръб и миг по-късно тялото му пропадна в зейналия отвор.

Разнесе се съвсем тих плясък, понеже в кладенеца почти не бе останала вода, последван от тежко тупване. Сетне всичко утихна.

Едва сега, с гибелта на последното човешко същество, настъпи окончателната смърт на Земята. Всички неизброими поколения, всички исторически епохи, всички империи и цивилизации се бяха съсредоточили в тази невзрачна сгърчена фигурка на дъното на тинестия кладенец. Това ли беше смисълът на всички човешки усилия и стремления? Ето в какво се изразяваше истинският резултат от деянията на човечеството в продължение на всички епохи от съществуването му, колкото и чудовищен и неправдоподобен да изглеждаше в очите на самодоволните глупци от ерата на благополучието! Никога вече планетата нямаше да бъде огласяна нито от човешки стъпки, нито от съскане на рептилии, нито от бръмчене на насекоми, защото всички форми на живот (с изключение на някои растения) бяха безвъзвратно загинали. Беше настанало времето на сухите стъбла и безкрайните пустини, обрасли тук-там с остра като бодлива тел трева. Земята, както и нейната хладна, невъзмутима спътница Луната бяха запратени навеки в царството на безмълвния мрак.

Ала както и преди, звездите продължават да блещукат, а небрежно съставеният план на сътворението ще продължи да се осъществява, колкото и епохи да са необходими за това. Баналният финал на един от многото епизоди от вселенската история няма нито да трогне, нито да възмути далечните мъглявини и новородените слънца. Що се отнася до човешката раса, тя все едно никога не е

съществувала. Човечеството винаги е било твърде жалко, дребнаво и мимолетно, за да има сериозни цели и предназначение. Ето защо в случилото се няма нищо изненадващо. Продължилият хилядолетия фарс, гръмко наречен „еволуция“, просто бе достигнал своята закономерна развързка.

На следващата сутрин, когато първите лъчи на смъртоносното слънце докоснаха Земята, те озариха измъченото лице на сгърчена човешка фигура, застинала сред тинестата слуз.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.